

Świat książki dziecięcej

Dodatek do PORADNIKA BIBLIOTEKARZA
nr 2 2009

PROMOCJA CZYTELNICTWA

**Pomysły
na rozwijanie
motywacji do czytania**

PROPOZYCJE BIBLIOTEK NIEMIECKICH

W jaki sposób biblioteki zdobywają przyszłych czytelników? Innymi słowy: Jak umożliwić dzieciom odkrywanie świata mediów wszystkimi zmysłami? Jak zapoznać młodych czytelników z możliwościami biblioteki? Jak zachęcić młodzież do wypróbowania własnej kreatywności i umiejętności komunikowania się?

W niniejszym numerze „Świata Książki Dziecięcej” Instytut Goethego w Warszawie przedstawia popularne w Niemczech metody pracy bibliotekarskiej z dziećmi i młodzieżą ze wszystkich grup wiekowych – od gier czytelniczych i poznawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym po noc z książką, przygotowaną specjalnie dla dziewcząt...

Biblioteki mogą najskuteczniej wspierać rozwój motywacji czytelniczej! Wszystkie przedstawione tu propozycje zostały wypróbowane w praktyce, jednak należałoby dostosować je do warunków istniejących w danej bibliotece i opracować odpowiednie warianty. Świadomie wybrano proste moduły, z których można tworzyć różne zestawienia.

Niektóre z opisów zajęć zostały zaczerpnięte z niemieckojęzycznej broszury *Tatort Bibliothek – Wir kriegen sie alle*, wydanej przez Instytut Badań

Stosowanych nad Mediami dla Dzieci i Wyższą Szkołą Mediów w Stuttgarcie¹.

Zajęcia przedszkolne

Przeżywać książki wszystkimi zmysłami

Uwaga! Ściśle tajne!

Zasadnicza idea

Dzieci są aktywizowane poprzez pobudzenie wielu zmysłów. Przedmioty wyciągane z pudełka prowadzą na temat historii, która zostaje następnie głośno przeczytana. Dzięki temu dzieci z ciekawością czekają na lekturę, są skoncentrowane i uważne.

Uczestnicy

15 dzieci w wieku 2-6 lat.

Czas trwania

10-30 minut.

Materiały

- pudełka (pudełka po butach, oklejone papierem, folią lub innym materiałem, z wyciętym otworem pozwalającym sięgać do środka),

¹ Instytut Badań Stosowanych nad Mediami dla Dzieci (IfaK) jest jednostką działającą w ramach Wyższej Szkoły Mediów (HdM) w Stuttgarcie.

Broszura jest dostępna w Internecie pod adresem: http://www.hdm-stuttgart.de/ifak/startseite/Tatort_Bibliothek.pdf. Dalsze programy ze szczegółowymi opisami koncepcji w języku niemieckim można znaleźć pod adresem: http://www.hdm-stuttgart.de/ifak/medienpaedagogik_lesefoerderung.

- materiały do pudełek, dostosowane do tematu książki, która będzie czytana (np. Boże Narodzenie, zima, jesień, las, zwierzęta, lato, Wielkanoc/wiosna...),

- ilustrowana książka z krótkimi opowiadaniem i dużymi obrazkami.

Przygotowanie

Wyszukanie książki, przygotowanie pudełka z odpowiednimi materiałami.

„Przeżywać książki wszystkimi zmysłami”:
Pudełka do rozpoznawania przedmiotów dotykami
w bibliotece na kołach, prowadzonej przez
Bibliotekę Miejską w Stuttgarcie

Przeprowadzenie zajęć

Ustawiamy pudełko. Wszystkie dzieci po kolei dotykają przedmiotów w pudełku. Nie powinny zdradzać, czego dotknęły. Dopiero gdy kolejka obejmie wszystkie dzieci, wspólnie omawiamy, jakie przedmioty mogą kryć się w pudełku. Nim zaczniemy czytać książkę, prosimy dzieci, by uważnie słuchały, czy w historii pojawiają się jakieś przedmioty z pudełka.

Podczas czytania co jakiś czas aktywizujemy dzieci poprzez zadawanie pytań.

Po przeczytaniu historii odkrywamy tajemnicę i otwieramy pudełko. Jeden po drugim pokazujemy wszystkie przedmioty dzieciom. Dzieci mogą je nazwać, powiedzieć, czy ich dotykały i czy dana rzecz pojawiła się w książce. Na zakończenie rozdajemy uczestnikom przedmioty.

Trwa przesłuchanie!

Zasadnicza idea

Pobudzić zmysł słuchu, audiowizualne nastawienie uczestników na określoną książkę lub temat.

Uczestnicy

15 dzieci w wieku 4-6 lat.

Czas trwania

10-20 minut.

Materiały

- książka z obrazkami,
- urządzenie odtwarzające,

- nośnik dźwięku z odpowiednimi odgłosami (wariant: samodzielne uzyskiwanie dźwięków związanych z tematem jedzenie/gotowanie, odgłosy: ciekąca woda, brzęk naczyń, mieszanie, mlaskanie...).

Przygotowanie

Wybór książki; jakie odgłosy pojawiają się w historii?

Przeprowadzenie zajęć

Zanim przystąpimy do czytania książki, odtwarzamy dzieciom wybrane odgłosy. Celem jest ich rozpoznanie. Następnie czytamy książkę i polecamy dzieciom zwrócić uwagę na to, w którym miejscu w historii pojawiają się dźwięki. Jeśli rozpoznają jakiś odgłos, mogą głośno wołać. Na zakończenie można omówić z dziećmi, jakie inne odgłosy pasowałyby do danej historii.

Wskazówki

W Internecie są liczne platformy, z których bezpłatnie można pobrać nagrania różnych odgłosów, np. <http://www.klango.pl/wiki/index.php?id=Darmowe+d%BCwi%EAki+do+pobrania>.

Mały, ale mądry!

Zasadnicza idea

Przy pierwszym kontakcie z biblioteką chodzi wyłącznie o wstępne zapoznanie z miejscem.

Należy pokonać opory psychiczne uczestników.

Uczestnicy

15 dzieci w wieku 3-6 lat.

Czas trwania

30-45 minut.

Materiały

Ilustrowana książka, tektura, folia.

Przygotowanie

Okładkę książki kopiujemy, naklejamy na karton i wycinamy z niego puzzle.

Przeprowadzenie zajęć

Poszczególne puzzle z okładki książki chowamy w dziale dziecięcym. Dzieciom polecamy rozejrzeć się i znaleźć wszystkie puzzle. Dzięki temu atmosfera staje się rozluźniona, a dzieci swobodnie poruszają się w pomieszczeniach biblioteki i mogą je poznawać. Po wspólnym ułożeniu puzzli uzyskujemy okładkę książki w dużym formacie. Dzieci dowiadują się, że za chwilę wysłuchają pewnej historii i mogą zgadywać, o czym będzie ona opowiadać.

Podczas lektury pojawiają się postacie przedstawione na okładce i dzieci mają skojarzyć je z daną historią. W ten sposób dochodzi do interaktywnego procesu. Dzieci często mają okazję, by zastanowić się, co stanie się dalej i co robi określona postać.

Po odczytaniu historii rozpoczynamy rundę pytań „o niskiej barierze psychicznej”: „Kto był już kiedyś

w bibliotece? Co można tu robić? Co tu się znajduje?”. Na zakończenie dajemy uczestnikom czas na swobodne przeglądanie zbiorów, kiedy to mogą bez przeszkód rozglądać się i wybierać książki dla przedszkola.

Zajęcia szkolne

Poznanie książek o Fizi Pończoszance (pomysł biblioteki miejskiej w Rotenburgu)

Zasadnicza idea

Lektura i gry na temat „Fizi Pończoszanki”.

Uczestnicy

Uczniowie od I klasy.

Czas trwania

Ok. 2 godzin.

Materiały i przygotowanie

- książka: *Fizia Pończoszanka* / Astrid Lindgren,
- opracowanie pytań do fragmentów tekstu (do każdego 3 możliwości odpowiedzi do wyboru),
- namalowane lub wydrukowane na dużym kartonie cyfry od 1 do 3 do rozłożenia na podłodze,
- żółte kropki lub podobne elementy do naklejania,
- naklejki itp. jako nagrody,
- namalowany na tekturze tor gry,
- małe pudełka,
- kartki podpisane „Dzień Fizi Pończoszanki”,
- kredki,
- głowa Fizi Pończoszanki z tektury i jej warkocze, które można przymocować do tekturowej „głowy”,
- przepaski na oczy,
- nagrody,
- ciastka,
- szalik, czapka, rękawiczki i spódniczka,
- talerz, nóż i widelec,
- kostka do gry.

Przeprowadzenie zajęć

Odczytanie książki

Na początku czytamy *Fizję Pończoszankę*. W tym celu wybieramy najciekawsze fragmenty książki. Do tekstu można zadawać pytania, np. „Co to jest tran?”, „Czy wy także wspinacie się na drzewa?”. Dłuższe fragmenty można skrócić i powrócić do lektury w innym miejscu.

Przykład: I teraz koń mieszka na werandzie... Obok willi był inny ogród...

Gdy rozpoczyna się nowa historia, pierwszą skrótowo opowiadamy do końca (przykład: I tak Fizia, Tommy i Anika zostali najlepszymi przyjaciółmi...) i w kilku słowach wprowadzamy kolejną (Pewnego pięknego dnia u Fizi zjawili się złodzieje...).

Czytanie trwa ok. 40 minut.

Gry

„1, 2 czy 3?”

Najpierw sprawdzamy, czy wszyscy słuchali. W tym celu gramy w „1, 2 czy 3”. Przygotowujemy

pytania do przeczytanego tekstu, np. „Jak nazywał się dom Fizi?”, z trzema możliwymi odpowiedziami: 1. Tęczowy Domek, 2. Willa Śmiesznotka, 3. Wesola Chatka. Na podłodze rozkładamy cyfry od 1 do 3. Dzieci powinny jak najszybciej stanąć przy cyfrze, która jest poprawną odpowiedzią. Dzieci stojące przy właściwej cyfrze otrzymują żółtą kropkę przyklejoną do swetra. Kto odpowie poprawnie na wszystkie dziesięć pytań, dostaje nagrodę (naklejkę). Po liczbie żółtych kropek można także sprawdzić, czy uczestnicy nie oszukiwali.

Gra trwa ok. 30 min.

„Nosowy ślalom”

Do kolejnej gry dzielimy dzieci na dwie drużyny, których uczestnicy ustawiają się obok siebie. Przed drużynami kładziemy tor gry namalowany na kartonie. Na starcie leży małe pudełko. Na sygnał dzieci jedno po drugim przesuwać nosem pudełko na określoną odległość. Kto dotrze do celu, kładzie pudełko z powrotem na starcie. Wtedy przychodzi kolej na następnego uczestnika. Drużyna, która pierwsza skończy, wygrywa. W tej grze nie ma jednak przewidzianych nagród.

Gra trwa ok. 10 min.

Konkurs rysowania

Aby nieco uspokoić dzieci, polecamy im, by coś narysowały. Rozdajemy kartki zatytułowane „Dzień Fizi Pończoszanki”. Dzieci powinny narysować, co by zrobiły, gdyby przez jeden dzień były Fizią Pończoszanką (równie silne, bogate, bez rodziców, z dużym domem, koniem...).

Gotowe rysunki rozwieszamy.

Rysowanie trwa ok. 20 min.

„Krojenie ciastek”

Następnie gramy w „Krojenie ciastek” (Fizia uwielbia ciastka). Gra przypomina znaną zabawę z czekoladą. Dzieci siedzą w kręgu i po kolei rzucają kostką. Kto wyrzuci szóstkę, błyskawicznie zakłada przygotowane ubranie (szalik, czapkę, rękawiczki, spódniczkę). Po wykonaniu zadania uczestnik może zjeść upragnione ciastko nożem i widełcem, jeśli mu się to uda. Jednak mało komu się udaje, ponieważ pozostałe dzieci nadal rzucają kostką i gdy wypadnie szóstka, trzeba oddać ubranie i... przerwać jedzenie.

Na tę grę przewidziano ok. 10 min., ale można ją ciągnąć nieskończenie długo. Pozostałe ciastka rozdajemy dzieciom.

„Przyczepianie warkoczy”

Na zakończenie dzieci bawią się w przyczepianie warkoczy. Każde dziecko z zawiązanymi oczami próbuje przyczepić warkocze do głowy Fizi. Uczestnik, który trafi najbliższej miejsca, gdzie rzeczywiście powinny się znaleźć, otrzymuje nagrodę (np. ołówek lub notes).

Przyczepianie warkoczy i wybór zwycięzcy zajmuje ok. 20 min.

Wskazówki

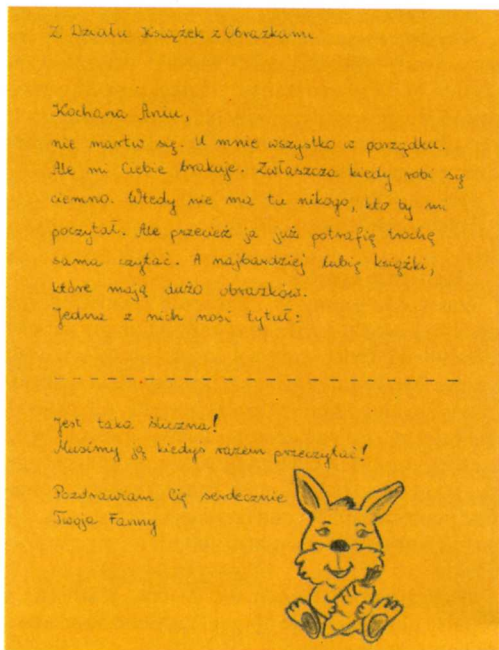
Zajęcia można zmodyfikować, na przykład zrezygnować z niektórych gier. Cykl można również rozłożyć na cztery popołudnia lub przedpołudnia.

„Biblioteczne listy Frania” Zapoznanie z biblioteką w formie zabawy

(według pomysłu biblioteki gminnej w Westoverledingen)

Zasadnicza idea

W Niemczech wiele dzieci zna i lubi książki z serii „Briefe von Felix” (Listy od Feliksa). Jej wyjątkowy urok polega na tym, że listy, które popularny pluszowy zając pisze do domu, rzeczywiście znajdują się w kopertach przyklejonych między stronami i można je wyjąć i przeczytać. Listy to jednocześnie nośnik różnorodnych informacji o mieście, z którego zostały wysłane. Zaś adresatka listów zawsze umie wykorzystać te informacje...

Jeden z bibliotecznych listów Frania

„Biblioteczne listy Frania” oparte są na podobnej zasadzie i są zabawą w poznawanie biblioteki. Przedstawiamy historię o tym, jak mała Anna podczas wakacji odwiedza bibliotekę i zostawia tam swojego ulubionego pluszowego zajączka. Zajączek Franio wysyła teraz listy z różnych działów biblioteki

i opowiada o książkach, które można tam znaleźć. Oczywiście, wszystko kończy się szczęśliwie...

Uczestnicy

Uczniowie klasy III i IV.

Czas trwania

Ok. 1,5 godziny.

Materiały

- tektura jako „skrzynka na listy”, w miarę możliwości zając-pacynka,
- koperty (z okienkami),
- skopiowane w różnych kolorach listy do uzupełnienia,
- kredki, klej.

Przeprowadzenie zajęć

Przeczytanie listów

Przy pomocy zająca-zabawki (jeśli jest dostępny) przedstawiamy dzieciom „biblioteczne Frania” (przyjacielu słynnego Feliksa). Następnie dzieci wysłuchują historii ze specjalnie przygotowanego egzemplarza książki i mogą same odczytywać pojawiające się w niej listy, co zawsze czynią z wielką ciekawością. Następuje wspólny spacer z zającem po bibliotece, służący poznaniu wszystkich miejsc, z których Franio wysłał swoje listy.

Zwiedzanie

Następnie dzieci same zostają wysłane w podróż: mają do dyspozycji skopiowane egzemplarze wszystkich listów wysłanych z różnych działów (książki ilustrowane, pierwsze lektury, literatura faktu...) – rozróżnione kolorystycznie – które należy uzupełnić w odpowiednim miejscu. Najprostsza forma polega na tym, by w wolnym miejscu w liście wpisać odpowiedni tytuł samodzielnie wybranej książki. W tym celu dzieci muszą odnaleźć właściwe miejsce i obejrzeć stojące tam pozycje. (Listy dla starszych dzieci można sformułować tak, by należało rozwiązać trudniejsze zadania tekstowe.) Każdy gotowy list trafia do koperty i znika w skrzynce z tektury. Gdy wszystkie dzieci „wysłały” już swoje listy, wyjmujemy je ze skrzynki i sortujemy według kolorów (widocznych przez okienko w kopercie).

„Rajd” po Bibliotece Miejskiej w Schwäbisch Gmünd

